

## บทวิจารณ์หนังสือ : Book Review

### เรื่อง พุทธภูมิ สุวรรณภูมิ : พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร (หนังสือพุทธประวัติประกอบภาพจากแดนพุทธภูมิ)

สุรเนตร ดอกคำ<sup>1</sup>, กุลพิสิฐ ขวาทไทย<sup>2</sup>  
Suranet Dokkham<sup>1</sup>, Kulphisit Khwathai<sup>2</sup>



ชื่อหนังสือ	พุทธภูมิ สุวรรณภูมิ : พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร (หนังสือพุทธประวัติประกอบภาพจากแดนพุทธภูมิ)
ผู้แต่ง	พันโทหญิง ศศิวิมล ศรีเนธิยานันท์ (ถ่ายภาพ ออกแบบรูปเล่ม รวบรวมพระสูตร)
ปีที่พิมพ์	2561 (ม.ป.ท./ม.ป.พ.)
จำนวนหน้า	120 หน้า

### บทนำ

หนังสือเล่มนี้ทำให้ผู้วิจารณ์ทราบว่า ฉัตรทองคำ 4.49 เมตรบนยอดพระมหาโพธิเจดีย์เป็นของคนไทยสร้าง เมื่อวันที่ 16 พ.ย.2556 เป็นวันมหามงคล มหาศรัทธา โดยได้มีพิธีถวายทองคำหุ้มยอดฉัตรพระมหาโพธิเจดีย์ ณ พุทธคยา ประเทศอินเดีย ความเรื่องรองจากยอดฉัตรทองคำ เป็นสัญลักษณ์แห่งการหลอมรวมพลังศรัทธาของสถาบันหลัก ทั้งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยแท้ ไม่เพียงการหม่ามุงทำนุบำรุงพระศาสนาเท่านั้น ทว่ายังมุงมั่นต่อความสงบ สันติ ของประเทศด้วย ตั้งคำจารึกในแผ่นทองคำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่บรรจุไว้ ณ ยอดมหาโพธิเจดีย์ ความว่า

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศร รามาธิบดี จักรีนฤพดินทร์ สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทย สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก มีพระราชศรัทธาทรงนำประชาชนชาวไทยทั้งชาติ ร่วมกันสร้างทองคำบริสุทธิ์ 289 กิโลกรัม นำมาประดิษฐาน ณ ยอดพระมหาโพธิเจดีย์นี้ เพื่อเป็นพุทธกตเวทิตบูชาแด่สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ที่ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ 4 ในประวัติศาสตร์โลก ที่ทรงร่วมบูรณะพระมหาเจดีย์พุทธคยา ต่อจากพระเจ้าอโศกมหาราช พระเจ้าหุวิษกะ และพระเจ้ามินดง ขออนุภาพแห่งการบูชาสูงสุดนี้ บันดาลให้ชาติไทยรุ่งเรืองด้วยพุทธศาสนาตลอดกาลนิรันดร์ ให้คนไทยมีความสามัคคีกัน มีความสันติและสุขสถาพรตลอดไป (Post Today. 2556. ออนไลน์)

<sup>1-2</sup> ยุวพุทธิกสมาคมจังหวัดนครราชสีมา / The Young Buddhist of Nakhon Ratchasima Province  
Corresponding Author, email: suranet044@gmail.com Tel. 081 789 2814

หนังสือเล่มนี้เป็นเล่มที่ 6 ของ พันโทหญิง ศศิวาสน์ ศรีเนธิยานันท์ เป็นทั้งผู้เขียน ถ่ายภาพ ออกแบบ รูปเล่ม รวบรวมพระสูตรและบทความจากประสบการณ์ที่ได้เดินทางไปแดนพุทธภูมิรวม 10 ครั้ง ได้ถ่ายภาพบรรยากาศสถานที่ต่างๆ มาประกอบคำสอนจากพระไตรปิฎก เพื่อให้ผู้ที่ไม่มีโอกาสเดินทางไปอินเดีย ได้ศึกษา และมีรูปภาพไว้เป็นที่ระลึกถึงพระธรรมคำสอนง่ายๆ ผ่านภาพถ่ายสวยๆ ในมุมมองที่หลากหลาย

## เนื้อหา

หนังสือเล่มนี้พิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ตมัน ทำให้ภาพถ่ายมีสีสันสดใส สลับกับเนื้อหาสาระทั้งจากสถานที่จริงในปัจจุบันและจากพระสูตรที่เล่าถึงพุทธประวัติและเหตุการณ์ต่างๆ ในครั้งพุทธกาล ลักษณะการเขียนไม่เป็นรูปแบบหนังสือวิชาการ ไม่มีสารบัญ แต่เป็นการเล่าลำดับเหตุการณ์ตามสถานที่จริง สรุปได้ดังนี้

### อุปาทาสุต (84000 พระธรรมขันธ์. (2560). ออนไลน์)

กล่าวถึงการเกิดขึ้นของสิ่งทั้งปวง พระพุทธองค์ตรัสว่า ภูิกษุทั้งหลาย เพราะตถาคตอุบัติขึ้นก็ตาม ไม่อุบัติขึ้นก็ตาม ธาตุนั้น คือ ความตั้งอยู่ตามธรรมดา ความเป็นไปตามธรรมดา ก็คงตั้งอยู่อย่างนั้นเอง ตถาคตตรัสรู้ บรรลุธาตุนั้นว่า สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง / สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ / ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา ครั้นแล้วจึงบอก แสดง บัญญัติ แต่งตั้ง เปิดเผย จำแนก ทำให้เข้าใจง่ายว่า สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา

### กรุงกบิลพัสดุ์ (ภาพประตูเมืองกบิลพัสดุ์ ภาพเสาอโศกและสวนลุมพินี)

กรุงกบิลพัสดุ์ อดีตเมืองหลวงของแคว้นสักกะ ปัจจุบันอยู่ในเขตประเทศเนปาล ติดชายแดนตอนเหนือของประเทศอินเดีย เมื่อ พ.ศ.2442 นักโบราณคดีได้ค้นพบเมืองร้างชื่อ ดิเลาราโกต ตรงกับที่ตั้งเมืองกบิลพัสดุ์ห่างจากเชิงเขาหิมาลัย 16 กม. และสวนลุมพินีห่างออกไป 35 กม.

### มหาปทานสูตร (ภาพประติมากรรมพุทธประวัติ ด้านทิศเหนือของพระมหาเจดีย์ พุทธคยา)

กล่าวถึงประวัติพระพุทธรเจ้า 7 พระองค์ คือ พระวิปัสสี พระสิขี พระเวสสภู พระกุกสันธะ พระโกนาคนนะ พระกัสสปะ และพระโคตรมะ ในหนังสือเล่มนี้กล่าวถึงความอัศจรรย์ของพระโพธิสัตว์ไว้ว่า เป็นธรรมดาที่เมื่อพระโพธิสัตว์ประสูติแล้วได้ 7 วัน พระมารดาเยื้องทิวคตเสด็จเข้าสู่สวรรค์ชั้นดุสิต หนึ่งเดือน แต่พระมารดาของพระโพธิสัตว์บริหารครรรค์ครบ 10 เดือน หนึ่งหรือสองเดือนบ้าง ส่วนพระมารดาของพระโพธิสัตว์จะประทับยืนประสูติพระโพธิสัตว์ ในเวลาเสด็จออกจากพระครรภ์ พระบาทของพระโพธิสัตว์ยังไม่ทันถึงพื้นดิน จะมีเทวบุตร 4 องค์มาประครองรับไว้แล้วนำไปวางไว้เบื้องหน้าพระมารดา มีธารน้ำร้อนน้ำเย็นลงมาชำระร่างกายทั้งพระมารดาและพระโพธิสัตว์ จากนั้นพระโพธิสัตว์ก็ประทับยืนด้วยพระบาท ผินพระพักตร์ไปทางด้านทิศเหนือ แล้วเสด็จดำเนินไป 7 ก้าว มีหมู่เทวดากันเศวตฉัตรตามเสด็จ แล้วทรงเปล่งวาจาอันองอาจว่า “เราเป็นยอดของโลก เราเป็นใหญ่แห่งโลก เราเป็นผู้ประเสริฐแห่งโลก ความเกิดของเราเป็นครั้งที่สุด บัดนี้ความเกิดอีกมิได้มี” คณะพรหมณ์ได้ทำนายมหาปรีสลักษณะ 32 ประการของพระโพธิสัตว์แล้วทำนายว่า “ถ้าครองเรือนจะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้ทรงธรรมเป็นพระราชบิดาโดยธรรม ถ้าเสด็จออกผนวชเป็นบรรพชิต จะได้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า” ซึ่งต่อมาพระองค์ได้เห็นนิมิต 4 ประการ คือ คนชรา คนเจ็บ คนตาย และบรรพชิต จึงได้ออกผนวช

### มหาสัจจกสูตร (ภาพเจดีย์พุทธคยา)

กล่าวถึงพระผู้มีพระภาคทรงชี้แจงเรื่องเวทนาตรัสแก่อัคคีเวสสนะ (สัจจนิครนถ์) ว่า ทุกขเวทนาหรือสุขเวทนาที่เกิดขึ้นไม่อยู่ในฐานะที่ครอบงำพระองค์ได้ เหตุใดทุกขเวทนาและสุขเวทนาจึงครอบงำจิตของพระพุทธองค์ไม่ได้ พระพุทธองค์ได้ชี้แจงว่า อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ผู้ได้สดับ มีสุขเวทนาเกิดขึ้น เมื่อถูกสุขเวทนากระทบเข้าแล้ว ไม่มีความยินดีในสุขเวทนา ไม่ถึงความเป็นผู้ยินดีในสุขเวทนา เมื่อสุขเวทนาดับไป มีทุกขเวทนาเกิดขึ้น เมื่อถูกทุกขเวทนากระทบเข้าแล้ว ก็ไม่เศร้าโศก ไม่ลำบากใจ ไม่รำพัน คร่ำครวญ แม้สุขเวทนานั้นเกิดขึ้นแก่อริยสาวกแล้ว ก็ไม่ครอบงำจิตตั้งอยู่ เพราะเหตุที่ได้อบรมกาย แม้ทุกขเวทนาเกิดขึ้น ก็ไม่ครอบงำจิตตั้งอยู่ เพราะเหตุที่ได้อบรมจิต เมื่อทรงสนทนาธรรมจบ สัจจนิครนถ์ก็กล่าวสรรเสริญพระพุทธเจ้า

### บ้านนางสุชาดา (ภาพบ้านนางสุชาดา)

ปัจจุบันสร้างเป็นสถูปตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา นางสุชาดาเคยทำพิธีบวงสรวงเทวดาที่ต้นไทรใหญ่และได้ตั้งความปรารถนา 2 ประการ คือ 1.ขอให้ได้สามีที่มีบุญมีทรัพย์สมบัติและชาติสกุลเสมอกัน 2. ขอให้มิบุตรคนแรกเป็นชาย ถ้าความปรารถนาสำเร็จจะถวายพลีกรรมมูลค่าหนึ่งแสนหาปณะ ต่อมาความปรารถนาทั้ง 2 อย่างก็สำเร็จ อยู่มาวันหนึ่ง คนรับใช้ไปทำความสะอาดต้นไทร ได้เห็นพระโพธิสัตว์นั่งใต้ต้นไทรมีรัศมีแผ่ชานออกจากพระวรกาย จึงได้ไปแจ้งข่าวแก่นางสุชาดา เมื่อนางได้ยินดังนั้นจึงได้ปรุงข้าวมธุปายาสใส่ถาดทองคำไปถวายด้วยคิดว่าเป็นรุกขเทวดามาคอยรับพลีกรรม พระโพธิสัตว์ทรงรับข้าวมธุปายาสแล้ว ได้เสด็จไปประทับที่ตถาคตต้นพระศรีมหาโพธิ์ ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิตและได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในคืนวันนั้น

### บารมี 10 ประการ (ภาพพระพุทธเมตตาและต้นพระศรีมหาโพธิ์)

กล่าวถึงการบำเพ็ญบารมี 10 อันเป็นอุดมการณ์สูงสุดของพระโพธิสัตว์ คือ

1. ทานบารมี ท่านให้ทานแก่ทุกชนชั้น
2. ศีลบารมี ท่านรักษาศีลให้บริสุทธิ์ในกาลทั้งปวง
3. เนกขัมมบารมี ท่านเห็นภพทั้งปวงดังเรือจมน้ำ เหมือนบุรุษถูกขัง
4. ปัญญาบารมี ท่านได้สอบถามคนมีปัญญาทุกระดับ
5. วิริยบารมี ท่านประคองความเพียรให้มั่นไว้ในทุกภพ
6. ขันติบารมี ท่านอดทนต่อค่ายก่อกองและคำดูหมิ่นทั้งปวง
7. สัจจบารมี ท่านเตือนตนเองว่า จะไม่หลีกไปจากแนวทางสัจจะ
8. อธิษฐานบารมี ท่านเป็นผู้ไม่หวั่นไหวมุ่งมั่นและตั้งมั่นในที่ทั้งปวง
9. เมตตาบารมี ท่านเจริญเมตตาเสมอกันทั้งในคนและสัตว์ทุกระดับ
10. อุเบกขาบารมี ท่านมีใจเที่ยงตรงตั้งตราซึ่งคือวางเฉยในสุขและทุกข์ในกาลทุกเมื่อ

### สถานที่เสวยวิมุตติสุข (ภาพสถานที่เสวยวิมุตติสุข พร้อมคำจารึก สัปดาห์ที่ 1-5)

หลังตรัสรู้พระองค์ทรงเสวยวิมุตติสุข ณ ควางไม้โพธิ์ตลอด 7 วัน และได้ทรงทบทวนปฏิจกสมุปบาททั้งอนุโลมและปฏิโลม ดังนี้ เพราะอวิชชาเป็นปัจจัย จึงมีสังขาร เพราะสังขารเป็นปัจจัย จึงมีวิญญาณ เพราะวิญญาณเป็นปัจจัย จึงมีนามรูป เพราะนามรูปเป็นปัจจัย จึงมีสฬายตนะ เพราะสฬายตนะเป็นปัจจัย จึงมีผัสสะ เพราะผัสสะเป็นปัจจัย จึงมีเวทนา เพราะเวทนาเป็นปัจจัย จึงมีตัณหา เพราะตัณหาเป็นปัจจัย จึงมีอุปาทาน

เพราะอุปาทานเป็นปัจจัย จึงมีภพ เพราะภพเป็นปัจจัย จึงมีชาติ เพราะชาติเป็นปัจจัย จึงมีชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาส ความเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ทั้งหมดนี้ ย่อมมีด้วยประการอย่างนี้

อนึ่ง เพราะอวิชชาอันนั้นแหละดับโดยไม่เหลือด้วยมรรค คือ วิราคะ สังขารจึงดับ เพราะสังขารดับ วิญญาณจึงดับ เพราะวิญญาณดับ นามรูปจึงดับ เพราะนามรูปดับ สฬายตนะจึงดับ เพราะสฬายตนะดับ ผัสสะจึงดับ เพราะผัสสะดับ เวทนาจึงดับ เพราะเวทนาดับ ตัณหาจึงดับ เพราะตัณหาดับ อุปาทานจึงดับ เพราะอุปาทานดับ ภพจึงดับ เพราะภพดับ ชาติจึงดับ เพราะชาติดับ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาส จึงดับ ความดับแห่งกองทุกข์ทั้งหมดนี้ ย่อมมีด้วยประการอย่างนี้

### ตโปกรรมสูตร (ภาพเขียนพระพุทธรูปเจ้าที่ผนังวิหารวัดศรีลังกา สารนาถ โดยชาวญี่ปุ่น)

หลังตรัสรู้พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า เราพ้นจากการทำทุกกรกิริยาแล้วซึ่งไม่มีประโยชน์เลย แต่มารได้ไปเข้าเฝ้าแล้วแย้งว่า “พระองค์เลิกลำเพ็ญตบะแบบนั้นทำให้พลาดจากมรรคาแห่งความบริสุทธิ์เสียแล้ว” พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “แนะนำผู้มีบาป ตบะเหล่านั้นไม่มีประโยชน์ เราเจริญมรรค คือ ศีล สมาธิและปัญญา จึงบรรลุความบริสุทธิ์อย่างยอดเยี่ยม” มารรู้ว่าพระพุทธองค์รู้จักตนเองเลยหายตัวไป

### มัจฉลีนทกถา (ภาพบ่อน้ำมัจฉลีนท์)

กล่าวถึง พยานาคมัจฉลีนท์ได้ขุดพังพาน 7 รอบและแผ่พังพานใหญ่เหนือพระเศียรของพระพุทธองค์ เพื่อป้องกันฝนและลมหนาว มิให้ต้องพระวรกายของพระพุทธเจ้า ผู้ประทับนั่งเสวยวิมุตติสุข ณ ควางไม้มัจฉลีนท์ตลอด 7 วัน

### ราชายตนทกถา (เรื่องตปุตสสะภัลลิกะ 2 พ่อค้า)

กล่าวถึงพระพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุข ณ ควางไม้ราชายตนะ มีพ่อค้าชื่อ ตปุตสสะ และ ภัลลิกะ มาจากเมืองอุกกกลชนบท นำขนมสดตุงและสัตว์ก่อนมาถวาย พระองค์ไม่ทรงรับด้วยมือ ท้าวมหาราชทั้ง 4 จึงนำบาตรศีลามาถวาย จากนั้น 2 พ่อค้าก็ขอถือเอาพระพุทธรูปกับพระธรรมเป็นสรณะ เป็นอุบาสกที่เข้าถึง 2 รัตนะเป็นชุดแรกของโลก

### อนัจฉริยคถา

กล่าวถึงพระพุทธองค์ทรงรำพึงว่าสัตว์มีวิราคะและโทสะครอบงำแล้วไม่ตรัสรู้ได้ง่าย ถูกอวิชชาห่อหุ้มแล้ว ยากที่จะเห็นธรรมอันละเอียด ด้วยเหตุนี้ทำให้พระองค์ทรงชวนชวายน้อยไม่น้อยไปเพื่อแสดงธรรม

### พรหมยาจนทกถา

กล่าวถึงพระพุทธองค์ทรงรับคำกราบทูลของท้าวสหัมบดีพรหมให้ทรงแสดงธรรม โดยพิจารณาสัตว์โลกกับดอกบัว 3 เหล่า แล้วตรัสว่า เราเปิดประตูมตะแก่ท่านแล้ว สัตว์เหล่าใดจะพึงงงปล่อยศรัทธามาเถิด

### พุทธประวัติทกถา (ภาพชาวเมืองพาราณสีปัจจุบัน)

กล่าวถึงพระพุทธองค์ทรงดำริว่า เราจะแสดงธรรมแก่ใครก่อนหนอ ใครจะรู้ธรรมนี้ได้อย่างฉับพลัน คนแรกที่พระองค์ทรงนึกถึงคือ อาหารดาบส กาลามโมตร แต่สิ้นชีพไปแล้ว 7 วัน คนที่ 2 คือ อุททกดาบส รามบุตร ก็สิ้นชีพไปแล้วเมื่อวาน สุดท้ายก็ทรงนึกถึงปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี

### พระปัจจุวัคคีย์ (ภาพเจาคันธีสถูปสถานที่ยพบปัญจวัคคีย์)

กล่าวถึงความกระตือรือร้นของปัญจวัคคีย์ที่เมื่อเห็นพระพุทธองค์เสด็จมาก็ได้ตกลงกันว่า จะไม่ไหว้ ไม่ลุกต้อนรับ ไม่รับบาตรจีวร แต่จะปูลาสนะไว้ ถ้าพระองค์อยากนั่งก็ให้นั่งเอง

### ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (ภาพพระพุทธรูปปางปฐมเทศนา ในพิพิธภัณฑสถาน)

พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงการปฏิบัติสุดโต่ง 2 อย่างว่า ไม่มีประโยชน์ ไม่ใช่ของพระอริยะ และได้ตรัสทางสายกลางได้แก่มรรคมืดมอด 8 และ อริยสัจ 4 ทำให้พระโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม และได้ทูลขอบรรพชา คำบวชที่พระพุทธองค์ทรงประทานแก่พระอัญญาโกณฑัญญะ คือ เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด ส่วนคำบวชที่ ประทานแก่พระวัปปะ พระภัททิยะ พระมหานามะและพระอัสสชิ คือ เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว จงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบเถิด

### อนัตตลักขณสูตร (ภาพธรรมราชาธิกสถูป สถานที่แสดงอนัตตลักขณสูตร)

ความสำคัญของพระสูตรนี้คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นั้นไม่ใช่ของเรา นั้นไม่เป็นเรา นั้นไม่ใช่ตัวตนของเรา ทำให้พระปัญจวัคคีย์เป็นพระอรหันต์ รวมมีพระอรหันต์เกิดขึ้นในโลกแล้ว 6 องค์

### ยสกุลบุตร (ภาพยสกุลบุตร ธรรมเมกขสถูป และมูลคันธกุฎี สถานที่จำพรรษาแรก)

ยสกุลบุตร มีปราสาท 3 ถู ถูกปรนเปรอด้วยสตรีล้วน วันหนึ่งยสกุลบุตรได้นอนหลับก่อน พอตื่นมาเห็นสภาพของนางบริวารนอนน้ำลายไหลลุดจกป่าช้า เลยหนีออกจากเมืองพร้อมอุทานว่า ที่นี้วุ่นวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ เดินตรงไปยังป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมื่อพระพุทธองค์ทรงเห็นยส ก็ตรัสตอบว่า ที่นี้ไม่วุ่นวายหนอ ที่นี้ไม่ขัดข้องหนอ พอยสกุลบุตรได้ยินก็ได้เข้าเฝ้าและได้ฟังอนุพุทธพิภพ ปอรุ่งเช้าบิดาของพระยสตามมาก็ได้ฟังธรรมและได้ถือเอาพระรัตนตรัยเป็นสรณะคนแรกของโลก ส่วนพระยสได้บรรลุพระอรหันต์ ต่อมาเพื่อนของพระยส 54 คนตามมาบวช รวมมีพระอรหันต์เกิดขึ้นในโลก 61 องค์

### อนาคาริก ธรรมปาละ (ภาพพระพระธรรมปาละ)

เป็นบุคคลสำคัญในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในอินเดีย เป็นผู้ตั้งสมาคมมหาโพธิ์และเป็นผู้เรียกร้องนำพุทธสถานในอินเดียกลับคืนมาเป็นของชาวพุทธ

### ชฎิล 3 พี่น้อง (ภาพแม่น้ำเนรัญชรา อรุณเวลาเสนานิคม)

กล่าวถึงชฎิล 3 พี่น้องคือ อรุณเวลกัสสปะ มีบริวาร 500 คน นทีกัสสปะ มีบริวาร 300 คน และคยากัสสปะ มีบริวาร 200 คน หลังจากที่ได้ฟังธรรมจากพระพุทธองค์ ต่างก็ขอบรรพชาทั้งหมด

### อาทิตตปริยายสูตร (ภาพพระภิกษุในโครงการกองทัพไทยกองทัพธรรม 330 รูป)

หลังจากชฎิล 3 พี่น้องพร้อมด้วยบริวารบรรพชาแล้ว พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงอาทิตตปริยายสูตรว่า สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน ร้อนเพราะอะไร ร้อนเพราะไฟคือราคะ ไฟคือโทสะ ไฟคือโมหะเป็นต้น ด้วยพระธรรมเทศนานี้ทำให้พระชฎิลทั้ง 1003 องค์บรรลุพระอรหันต์

### เมืองราชคฤห์ (ภาพปฏิมาของพระพุทธองค์บนเขาคิชฌกูฏ ถ้ำสุกรขาตาและวัดเวฬุวัน)

เมืองราชคฤห์คือเมืองหลวงของแคว้นมคธ ปฐมสังคายนาที่ทำที่เมืองนี้ ปัจจุบันคือจังหวัดนาลันทา รัฐพิหาร มีทิวเขา 5 ลูกล้อมรอบเมืองราชคฤห์ คือ อีสิริริ บัณทวะ คิชฌกูฏ เวภาระ และเวปุลละ

### ทรงเทศนาโปรดพระเจ้าพิมพิสาร (ภาพเวฬุวัน วัดแห่งแรกในพุทธศาสนา)

พระเจ้าพิมพิสารได้นำเสนาเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ที่ส่วนตาลงมุมจำนวน 12 นหุต (12 หมื่น) ได้ฟังอนุปุพพิกาและอริยสัจ 4 ได้ดวงตาเห็นธรรม 11 นหุต อีก 1 นหุตแสดงตนเป็นอุบาสก จากนั้นพระเจ้าพิมพิสารก็ได้ถวายส่วนเวฬุวัน

### การอาบน้ำในศาสนาพราหมณ์ (ภาพลงอาบน้ำในแม่น้ำคงคาและตโปทารามของชาวอินเดีย)

พระพุทธองค์ทรงตรัสกับสุนทรภักการทวาชพราหมณ์ว่า การอาบน้ำทำให้คนบริสุทธิ์จากบาปกรรมไม่ได้ การอาบน้ำในคำสอนของพระศาสดา การทำความเกษมในสัตว์ทั้งปวง การไม่กล่าวคำเท็จ ไม่เบียดเบียนสัตว์ ไม่ถือเอาวัตถุที่เจ้าของไม่ให้ เป็นผู้มีความเชื่อ ไม่ตระหนี่แล้ว แม้จะอาบน้ำหรือตม่น้ำศักดิ์สิทธิ์จากที่ใดก็ย่อมไม่มีผลต่อมาสุนทรภักการทวาชพราหมณ์ได้ขอบรรพชาอุปสมบทและได้บรรลุเป็นพระอรหันต์

### มหาวิทยาลัยนาลันทา (ภาพวิหารนาลันทา และพระพุทธรูปองค์ดำ)

นาลันทาเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ห่างจาเมืองราชคฤห์ใหม่ 12 กม. ห่างจากเมือปัตนะ รัฐพิหาร 90 กม. จากกการขุดค้นซากเมืองนาลันทา พบความยิ่งใหญ่ ทางรัฐบาลพิหารจึงได้ยกเป็นอำเภอนาลันทาในปัจจุบัน

### ปารคามีสูต

กล่าวถึงโพชฌงค์ 7 ว่าบัณฑิตพึงละธรรมฝ่ายดำ พึงเจริญธรรมฝ่ายขาว ออกจากความอาลัย พึงละกามเสีย เป็นผู้ไม่มีกิเลส ยินดีในทิวเวก ชนเหล่าใดอบรมจิตดีแล้วโดยชอบในองค์เป็นเหตุตรัสรู้ไม่ถ่อม สิ้นอาสวะ มีความรุ่งเรือง จักปรินิพพาน

### อาพาธสูตร

กล่าวถึงพระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ วิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ได้ตรัสแก่ศิริมานนท์พึงจบก็หายป่วยทันที สัญญา 10 คือ อนิจจสัญญา อนัตตสัญญา อสุภสัญญา อาทีนวสัญญา ปหานสัญญา วิราคสัญญา นิโรธสัญญา สัพพโลเกอนภิตตสัญญา สัพพสังขารเอสุอนิจจสัญญาและอานาปานัสสติ

### อัตตทีปสูตร (ภาพวิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี)

กล่าวถึงพระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ วิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ได้ตรัสแก่ภิกษุว่า เธอทั้งหลายจงเป็นผู้มีตนเป็นที่พึ่ง มีตนเป็นสรณะ ไม่มีสิ่งอื่นเป็นสรณะ จงเป็นผู้มีธรรมเป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นสรณะ ไม่มีสิ่งอื่นเป็นสรณะ อยู่เกิด ... จะต้องพิจารณาโดยแยกกายว่า โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาส มีกำเนิดมาอย่างไร เกิดมาจากอะไร?

### เวลามสูตร

กล่าวถึงผลการให้ทาน พระพุทธองค์ตรัสเรื่องทานแก่นาถบิณฑิกเศรษฐี ว่าตุกรคฤหบดีทานที่บุคคลเชื่อเชียวให้ท่านผู้ถึงพร้อมด้วยทิฐิผู้เดียวบริโภค มีผลมากกว่ามหาทานที่เวลามพราหมณ์ให้แล้ว ... การที่บุคคล

เจริญเมตตาจิตโดยที่สุดแม้เพียงเวลาสุดดมของหอม มีผลมากกว่าการที่บุคคลมีจิตเลื่อมใสสมาทานสิกขาบท คือ งดเว้นจากปาณาติบาต ... และการที่บุคคลเจริญอนิจจังสัญญาแม้เพียงเวลาลัดนิ้วมือ มีผลมากกว่าการที่บุคคลเจริญเมตตาจิตโดยที่สุดแม้เพียงเวลาสุดดมของหอม

### มหาปริณิพพานสูตร (ภาพวัดป่ามหาวัน ปาวาลเจดีย์ เมืองไวสาลี และเสาทินอโศก)

พระสูตรนี้ค่อนข้างยาว กล่าวถึงการถวายสวนอัมพปาลีวัน ของนางโสภณอัมพปาลี เมืองเวสาลี กล่าวถึงผู้เจริญอิทธิบาท 4 สามารถดำรงชีวิตได้ตลอดกับให้แก่พระอานนท์ฟังถึง 3 ครั้ง แต่พระอานนท์ก็ไม่ได้ทูลขอให้พระองค์ดำรงอยู่ตลอดกับ จากนั้นมารจึงได้เข้าเฝ้าและทูลขอให้พระพุทธรองค์ปริณิพพาน พระพุทธรองค์ทรงตอบรับว่า เราจักปริณิพพานนับแต่บัดนี้ไปอีก 3 เดือน

### การเห็นเมืองเวสาลีเป็นครั้งสุดท้าย (ภาพมหาสถูปแห่งเกสเรียว เมืองไวสาลี)

กล่าวถึงเหตุการณ์ที่นายจุนทะกัมมารบุตรถวายสุกรมัททวะ พระพุทธรองค์รับสั่งให้ถวายแต่พระองค์เท่านั้นส่วนที่เหลือให้เอาไปฝัง จากนั้นพระองค์ก็อาพาธหนัก และพระองค์ได้รับสั่งให้พระอานนท์ไปปลอบใจนายจุนทะเพื่อบรรเทาความร้อนใจ ว่า นายจุนทะ เป็นลาภของท่าน ท่านได้ดีแล้วที่พระตถาคตได้เสวยบิณฑบาตของท่านเป็นครั้งสุดท้าย จากนั้นก็เสด็จไปฝังแม่น้ำหิรัญวดี เมืองกุสินาราและพักที่ศาลวัน ประทับบนเตียง หันศีรษะไปทางทิศเหนือระหว่างไม้สาละทั้งคู่

### บุชาติถาคตด้วยการบูชาอย่างยอด (ภาพมหาปริณิพพานสถูป เมืองกุสินารา และพระพุทธรูปปางปริณิพพาน)

ก่อนปริณิพพาน พระพุทธรองค์ตรัสกับพระอานนท์ว่า ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบตามธรรมอยู่ ผู้นั้นย่อมชื่อว่าสักการะเคารพนับถือบุชาติถาคตด้วยการบูชาอย่างยอด พระพุทธรองค์ได้ทรงบอกให้พระอุปัชฌาย์ผู้ยืนถวายงานพัดตรงหน้าพระองค์ให้หลีกไป เพื่อที่จะให้เทวดาในหมื่นโลกธาตุที่มาเข้าเฝ้าได้แลเห็นพระองค์ พระองค์ได้ตรัสแก่ภิกษุทั้งหลายว่า เราขอเตือนพวกเธอว่า สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา พวกเธอจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด เป็นปัจฉิมโอวาทของพระองค์

### ถวายพระเพลิงพระสรีระตถาคต (ภาพมกุฏพันธเจดีย์ สถานที่ถวายพระเพลิง)

กล่าวถึงการห่อพระสรีระตถาคต เหมือนห่อพระสรีระพระเจ้าจักรพรรดิ มัลลปาโมกษ์จุดไฟไม่ติด เนื่องจากเทวดาให้ร้อพระมหากัสสปพร้อมด้วยภิกษุ 500 รูป กำลังเดินทางมาถวายบังคม

### มหาสติปัฏฐานสูตร (ภาพพระในโครงการกองทัพไทยกองทัพธรรม 330 รูป/บ้านท่านอนาถบิณฑกเศรษฐี)

กล่าวถึงพระผู้มีพระภาคประทับอยู่ในกุรุชนบท ได้ตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย หนทางนี้เป็นที่ไปอันเอกเพื่อความบริสุทธิ์ของเหล่าสัตว์ เพื่อล่วงความโศกและปริเทวะ เพื่อความดับสูญแห่งทุกข์และโทมนัส เพื่อบรรลุธรรมที่ถูกต้อง เพื่อให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน หนทางนี้ คือ สติปัฏฐาน 4 กล่าวคือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ พิจารณาเห็นกายในกายอยู่ พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาอยู่ พิจารณาเห็นจิตในจิตอยู่ พิจารณาเห็นธรรมในธรรมอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกเสียได้ พร้อมทั้งอุบายการพิจารณาสติปัฏฐานแต่ละข้ออย่างละเอียด

## แก้ว 5 ประการที่หาได้ยากในโลก

1. ความปรากฏแห่งตาคอดอร์หันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
2. บุคคลผู้แสดงธรรมวินัยที่ตาคอดประกาศแล้ว
3. บุคคลผู้รู้แจ้งธรรมวินัยที่ตาคอดประกาศแล้ว
4. บุคคลผู้รู้แจ้งธรรมวินัยที่ตาคอดประกาศแล้ว ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม
5. กตัญญูกตเวทิตบุคคล

### พระเจ้าอโศกมหาราช (ภาพแผนที่สุวรรณภูมิ)

พระเจ้าอโศก (พ.ศ.270-311) เดิมเป็นพระราชชาติโหดร้าย จนได้รับฉายาว่า จันหาโศกราช เมื่อครั้งไปรบที่แคว้นกาลิงคะ (ปัจจุบันอยู่รัฐอริศา) เห็นผู้คนล้มตายจำนวนมากเลยเกิดสลดใจในบาปกรรม และตั้งใจแสวงหาสัจธรรม จนได้พบกับสามเณรนิโครธ จึงมีความเลื่อมใสในพุทธศาสนา ได้สร้างวัดไว้มากมาย เป็นผู้อุปถัมภ์การทำสังคายนาครั้งที่ 3 ณ วัดโศการาม เมืองปาฏลิบุตร จากนั้นก็ได้ส่งสมณทูตไปเผยแผ่ศาสนา 9 สาย โดยสายที่ 8 มาที่สุวรรณภูมินำโดยพระโสณะและพระอุตระ

### การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย

กล่าวถึงพัฒนาการของพุทธศาสนาในประเทศไทย 4 สมัย คือ สมัยอาณาจักรสุโขทัย (พ.ศ.1800) ได้รับพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์จากนครศรีธรรมราช สมัยอาณาจักรล้านนา (พ.ศ.1913) พระเจ้ากือนารับพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์มาจากสุโขทัย สมัยอาณาจักรอยุธยาได้รับพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์จากสุโขทัย และได้ส่งพระไทยไปฟื้นฟูพุทธศาสนาในลังกาจนเกิดเป็นนิกายสยามวงศ์ในลังกา สมัยอาณาจักรธนบุรี หลังกรุงศรีอยุธยาแตก พระเจ้าตากสินได้กอบกู้เอกราชและได้ฟื้นฟูพุทธศาสนาโดยประชุมสงฆ์ที่วัดบางหว้าใหญ่ (ปัจจุบันคือวัดระฆังโฆสิตาราม) ได้เลือกพระอาจารย์ศรีวัดประดู่ เป็นสมเด็จพระสังฆราชองค์แรกแห่งกรุงธนบุรี

### วิจารณ์

หนังสือเล่มนี้นอกจากจะได้ชมสถานที่ต่างๆ ทางประวัติศาสตร์พุทธศาสนาแล้ว ยังได้รับธรรมะจากพระสูตรต่างๆ ที่ผู้แต่งนำมาบรรยายประกอบได้อย่างสอดคล้องกับสถานที่นั้นๆ บางพระสูตรจะมีเนื้อหาค่อนข้างยาว เนื่องจากผู้แต่งได้ยกเนื้อหาในพระสูตรมาทั้งหมดโดยไม่ตัดแต่งหรือสรุปเอง ยังคงเนื้อหาและสำนวนไว้ดังเดิม ทำให้ผู้อ่านได้อ่านพระสูตรแบบเต็มเรื่อง ซึ่งผู้วิจารณ์ได้สืบค้นพระสูตรที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้จากพระไตรปิฎกออนไลน์แล้วมีเนื้อหาตรงกัน ถือว่าหนังสือเล่มนี้มีคุณค่าอย่างสูงทั้งในเรื่องของภาพถ่ายประวัติศาสตร์และพุทธประวัติจากพระสูตรโดยตรง สำนวนภาษาในพระสูตรใช้คำราชาศัพท์ได้อย่างสละสลวย ส่วนสำนวนเกี่ยวกับธรรมะค่อนข้างจะเข้าใจยาก ฉะนั้นผู้อ่านควรอ่านช้าๆ และพิจารณาตามจะพบกับความอัศจรรย์ในพระปัญญาธิคุณของพระพุทธเจ้า

### ข้อดีของหนังสือเล่มนี้

1. มีภาพ 4 สีสวยสดพิมพ์ด้วยกระดาษมัน เกี่ยวกับสถานที่สำคัญ
2. เนื้อหาเรียงลำดับตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งพุทธกาลตั้งแต่ประสูติจนถึงปรินิพพาน
3. เนื้อหาส่วนมากนำมาจากพระสูตร ซึ่งยังคงภาษาเดิมในพระไตรปิฎก โดยไม่ตัดหรือแต่งเติม

### ข้อเสนอแนะ

หนังสือนี้มุ่งเน้นให้เห็นความงดงามของสถานที่ในทักษะของการถ่ายภาพ เป็นการสื่อสารคำสอนให้  
ง่ายผ่านภาพถ่าย เชิญชวนให้พุทธศาสนิกชนสนใจอ่านพระไตรปิฎก หนังสือเล่มนี้มอบเป็นธรรมทาน หากท่าน  
ใดมีความประสงค์จะเผยแพร่ ก็สามารถติดต่อผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ได้ คือ พันโทหญิง ศศิวิภาศน์ ศรีเนธิยานันท์  
โทร 098901899 หรือ Line: akawat499

### เอกสารอ้างอิง

- ศศิวิภาศน์ ศรีเนธิยานันท์. (2561). พุทธภูมิ สุวรรณภูมิ : พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร. (ม.ป.ท./ม.ป.พ.)  
Post Today. (2556). อร่ามเรื่องรอง...ฉัตรทองคำ ณ ยอดมหาโพธิเจดีย์พุทธคยา. [ออนไลน์], แหล่งที่มา :  
<https://www.posttoday.com/lifestyle/260889>. {29 มีนาคม 2567}.
- 84000 พระธรรมชั้นดี. (2560). พระไตรปิฎก 45 เล่ม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://84000.org/>  
{29 มีนาคม 2567}.